

RIKSDAGENS
GRUNDLAGSUTSKOTT

Helsingfors

den 29 oktober 1992

Utlåtande nr 20

Till Lagutskottet

Lagutskottet har genom en skrivelse av den 14 oktober 1992 begärt utlåtande av grundlagsutskottet om regeringens proposition nr 181 med förslag till lagstiftning om revidering av förmånsrättssystemet.

Utskottet har hört lagstiftningsrådet Pauliine Koskelo och lagstiftningsrådet Mikko Könkölä vid justitieministeriet samt professorerna Mikael Hidén, Antero Jyränki och Ilkka Sara-viita.

Grundlagsutskottet har behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt och anför vördsamt följande.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att förmånsrättssystemet som grundar sig på förordningen om förmånsrätt av år 1868 revideras. Det avgör i vilken ordning fordringar betalas vid konkurs och utsökning i det fall att den egendom som är föremål för verkställighet inte förslår till betalning av alla skulder. Enligt propositionen skall det finnas betydligt färre förmånsrätter, vilket gör borgenärerna mer jämställda.

Förordningen om förmånsrätt föreslås bli upphävd och ersatt av en lag om den ordning i vilken borgenärerna skall få betalning.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1993.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft i början av 1993. De tidigare stadgandena om förmånsrätt skall tillämpas, om konkursen har inletts eller om utmätningen har verkställts innan reformen trätt i kraft. Vissa fordringar bibehåller sin förmånsrätt under en övergångsperiod.

Lagförslagen i propositionen kan i enlighet med sin ingress behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utskottets ställningstaganden

Den föreslagna ändringen i förmånsrättssystemet är så till vida retroaktiv att de nya stadgandena skall tillämpas på fordringar som uppkommit vid konkurs för gäldenären och vid utsökning redan innan reformen träder i kraft. Om konkursen har inletts eller utmätningen har verkställts innan reformen trätt i kraft skall förmånsrättsordningen i de stadganden som nu föreslås upphäva tillämpas. Utskottet har gjort en statsförfattningsrättslig bedömning av om de föreslagna ändringarna i förmånsrätten till fordringar vid konkurs för gäldenären och vid utsökning ur borgenärens synvinkel innebär ett ingrepp som står i strid med egendomsskyddet enligt 6 § regeringsformen.

Utskottet har i tidigare ställningstaganden framhållit att lagstiftningen om förmånsrätt kan regleras genom en vanlig lag (GrUU 1/1940 rd) och att olika fordringars inbördes prioritetsställning kan ändras i vanlig lagstiftningsordning, om ändringarna skall iakttas vid konkurs eller utsökning som börjar först sedan de nya stadgandena trätt i kraft (GrUU 1/1972 rd). I det senare utlåtandet nämner utskottet uttryckligen att varje fordran som skall erläggas ur konkursegendomen redan vid ögonblicket för konkursens början har det förmögenhetsvärde vars realiserande hela konkursförfarandet avser. Vidare ansåg utskottet att om man efter denna tidpunkt förbättrar någon fordrans prioritetställning, innebär detta att man för en del andra fordringar försämrar det förmögenhetsvärde som är beroende av deras prioritetställning och att lagen av denna orsak borde behandlas i grundlagsordning.

Meningen är att den i propositionen föreslagna reformen skall sättas i kraft så att de nya stadgandena inte ändrar fordringarnas inbördes förmånsordning när det gäller en konkurs som

redan inletts eller utsökning som redan verkställt. Om reformen sätts i kraft på detta sätt svarar det mot det som grundlagsutskottet i sina ovan nämnda ställningstaganden ansett vara möjligt att genomföra genom en vanlig lag. I enlighet med sin tidigare tolkningspraxis anser utskottet att lagförslagen i propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Zyskowicz, medlemmarna Jansson, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Laine, M. Laukkanen,

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslagen kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen.

J. Leppänen, Nikula, Näsi, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki och Väistö samt suppleanten Saastamoinen.
